

Šiame numery

Ateitininkų jubiliejinė stovykla. Rašytojo Heinrich Boel santykis su savo religija

Vlado Šlaito eilėraščiai.

Eleonoros ir Aleksandro Marčilionių ir Povilo Kaupo paroda.

Lopšinės prie socialistinio realizmo lopšio.

Nauji leidiniai.

Filmų įvairumai.

Kultūrinė kronika.

RIMVYDAS SLIAŽAS

Skaitydami Böllio veikalus, greitai pastebėsime, kad Böll daug rašo apie katalikų tikėjimą ir jo sąžinės problemas. Nėra abejonių, kad jis yra katalikas rašytojas, katalikas savo kilme, savo tikėjimu ir savo krikščioniška perspektyva į gyvenimą. Tačiau faktas, kad jis yra viso pasaulio ir visos Vokietijos, katalikiškos ir evangeliškos, kapitalistinės ir komunistinės, rašytojas. Nobelio premija pabrėžė šį faktą. Tai verčia susimąstyti ir paklausti: kaip Böll užsipelnę tokio plataus dėmesio. Juk iki šiol katalikas rašytojas kurdavo tik saviesiems. Katalikiška literatūra vadinavome tik tokią, kuri gražiai parodydavo mūsų tikėjimo tiesas, kaip gera būti kataliku, o jeigu taip gera ir nebūdavo, tai kenčiančio žemėje laukė užsitarnautas pelnas danguje. Tokių pamokslų nerasime pas Böll, atvirkščiai, Böll padarė galą šiai "krikščioniškai" literatūrai ir vietoj jos rašo apie viešius žmones gyvenime, kurie priekaištuoja žmoniškumui ir tikėjimui ir kuriame jie išduoti visų: draugų, visuomenės, Bažnyčios. Taigi nenustebkime, kad ir patiems katalikams Böll neaiškūs. Vokietijos katalikuose yra nuomonė, kad Böll jau seniai ekskomunikuotas ar bent turėtų būti ekskomunikuotas. Clevelando "Dirvoje" Nobelio premijos proga buvo maždaug parašyta, kad Böll yra komunistas. Galima saugiai teigti, kad Böll yra kontroversiškas rašytojas ir todėl dėl savo maištingumo tikras dabartinės Vokietijos rašytojų kartos narys.

Kas būdinga šiai kartai? Iš tikro tai sunkus klausimas, nes ir patys rašytojai negali apibūdinti jiems bendros perspektyvos vieno vardiklio visai kartai. Aišku, kad dinga iš dabartinės literatūros ryškūs tipai, herojai, nebėra tokių kaip Parcivalis, Don Kichotas, Faustas. Dingo didingų ideologijų problemos. Ir gal tai išėjo į gera, nes anksčiau žmogaus aprašyme buvo gal per daug įvelta ideologijos, ir to išdavoje atvaizduotas charakteris kabojo daugiau debesyje negu

jungia juos visą gyvenimą visose kartose.

Ir pabaigai tebūna užsklanda iš pirmojo bolševikmečio. Kai 1940-1941 metų žiemą Vilniaus universiteto studentai ar studentės nuėdavo laikyti egzaminų pas prof. V. Krėvę - Mickevičių, tai kambarėlyje tarp keturių akių jis vis paklausdavo, kokios esame komporacijos. Lyg ir išsigašdavome ir sakydavome, kad jokiai nepriklausom, nes visos buvusios studentų draugijos bei korporacijos sovietų valdžios yra uždarytos. Tada profesorius, studento įskaitų knygelėje pamatęs, kad egzaminuojamasis nėra pirmametis, klausdavo toliau: o kokioj būvai anksčiau? Ir jei klausiamasis atsakydavo, kad anksčiau priklausęs vienokiam ar kitokiam ateitininkų sambūriui, profesorius kažkaip

Heinrich Boell ir katalikybė

Žvilgsnis į Nobelio premijos laureato santykį su religija

Heinrich Boell, žymus šių dienų Vakarų Vokietijos rašytojas, 1972 metų garsiosios Nobelio literatūros premijos laureatas.

stovėjo ant žemės. Tokioje literatūroje, kuri rodo dirbtinį pasaulį, vadovavimasis kuria nors ideologija ar religija galėjo padėti išspręsti gyvenimo ar sielos problemas. Tik moderniam rašytojui, išgyvenusiam nacizmo ir karo terorą, pokario fizinį skurdą ir dabartinės sutechnologizuotos materialistiškos visuomenės dvasinį skurdą, sunku rasti įtikinančias ideologijas, nes ideologija yra totali sistema, kuri nurodo, kaip harmonizuoti prieštaravimus gyvenime ar visuomenėje. Ji reikalauja sau tiesos ir valdymo monopolio ir ji yra susikūrusi žmogaus atvaizdą, koks idealus žmogus turi būti.

Praeities patirtis įspėja dabartinius rašytojus neiti tuo keliu. Nes sistemos, kurios stato

pasikeisdavo ir imdavo labai karštai įtikinėti, kone prašyti, kad studentas savo dvasioje ir toliau tokiu liktų. Anie jo įtaigojimai beveik visada baigdavosi tokiu tvirtinimu: atsimink, kad katalikybė Lietuvą jau kartą yra išgelbėjusi, tik ji viena ir dabar tegalės Lietuvą išgelbėti.

Lig tol žinomo kaip labiau liberalaus, net kairaus profesorius tokie žodžiai tada mums buvo gana sunkiai suprantami ir savo tarpe įvairiai komentuojami. Kad didysis mūsų rašytojas tada kalbėjo tiesą, šiandien akivaizdžiai liudija katalikiškos Lietuvos atsparumas ir "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" puslapiai.

Jubiliejinė stovyklon susirenkanti Ateitininkija eina tuo pačiu keliu. Ir, Dieve, duok jai stiprybės ištesėti.

idealiu pavyzdžiu gyvam žmogui, elgėsi ir elgiasi žiauriai su tikru, gyvu žmogumi, jos sustabdo jo klestėjimą ir suvaržo jo laisvę. Skaudūs patyrimai su sena visuomenės santarka nežadina pasitikėjimo dabartine ir karo terorą, pokario fizinį skurdą ir dabartinės sutechnologizuotos materialistiškos visuomenės dvasinį skurdą, sunku rasti įtikinančias ideologijas, nes ideologija yra totali sistema, kuri nurodo, kaip harmonizuoti prieštaravimus gyvenime ar visuomenėje. Ji reikalauja sau tiesos ir valdymo monopolio ir ji yra susikūrusi žmogaus atvaizdą, koks idealus žmogus turi būti.

Nusigręžimas rašytojų nuo ideologijų kyla gal iš geresnio estetikos supratimo. Vis dėlto rašytojas atvaizduoja charakterius, asmenis ir mėgina įkvėpti jiems gyvybę, išryškindamas jų išgyvenimus bei mintis. Konfliktai kyla iš asmens, pvz. susidūrimo vaizduotės su tikrove arba individo su visuomene. Toks gyvenimo analizės būdas, tikrovės tyrinėjimo būdas, savo pagrindu yra skirtingas nuo filosofijos, teologijos ar etikos metodų, nes šie ieško bendrų taisyklių, apibendrinimų ir abstrakcijų.

Dabartinis rašytojas iš vienos pusės nori pašalinti praeities pavojus, sutriuškindamas savo kūryboje tuos senus stabus, tuos idealius modelius, kuriais žmogus turėtų sektis. Tokie charakteriai paverčiami beveik į karikatūrą, parodomas jų visas dvasinis, moralinis ir kalbinis skurdas. (Pas Böll galingieji su mažu žodynu). Tokie stabai vokiečiui dar iš netolimos praeities yra prūšas, tas atskiesto humanizmo su militaristišku priedėliu mišinys; vėliau nacių, vėl atskiesto humanizmo ir naujojo barbarizmo, pagonybės mišinys, o dabar atskiesto humanizmo ir veidmainiško Vakarų krikščioniškumo mišinys.

Taigi, dabartinėje vokiečių li.

teratūroje nėra pavyzdžių, kuriais skaitytojas galėtų sektis, nes rašytojas nėra pasidaręs žmogaus atvaizdo, stabo. Jis ieško gyvo žmogaus. Tad pas Böll rasime realistišką žvilgsnį į žmogų, rodant, kaip jis gyvena ir vargsta modernioji, technologizuotoji visuomenė. Tuo pačiu analizuojama pati visuomenės struktūra. Žmogus vaizduojamas pasimetęs, kaip nužmogintas numeris, be vardo, groteskiškas. Žmogui ir pečiai visuomenės struktūrai būdinga alie-nacija.

Parodydamas tokį žmogų ir tokią visuomenę, rašytojas liečia abiejų diagnozę ir kritiką — jis tampa moralistu iš reikalo. Tikrovė ir mokslas išsivystė tokiu greičiu, kad pvz. moralinė teologija, kuri liko statiška, pasilikto užnugary, negalėdama atsakyti į modernias visuomenės problemas. Tik rašytojas ejo su gyvenimu ir tik jis gali dabar kelti įspėjimo balsą, kad žmoniškumas pavojuje. Dabartinis rašytojas jaučia įsipareigojimą tai daryti. Tad atmetama mintis, kad menas turėtų tarnauti tik menui, mažam estetų rateliui, bet taip pat atmetama mintis, kad rašytojas, būdamas šio laiko vaikas, gali turėti ir siūlyti tobulą receptą, kaip pagydyti visuomenę.

Rašytojas gali rodyti į blogybę ir kaltę, kad mes žlungančių vertybių sąmyšy esame pavojuje. Je prarasti ir neatpažinti tikrovės. Rašytojas grasina, pranašauja, kaltina ir protestuodamas šaukia — tai jo indėlis, kad ateitis būtų žmoniškesnė.

Böllio kritiškas žvilgsnis tik komas pirmiausia Vokietijai. Jo

asmeniškai patyrimas tvirtina, kad karas nėra pateisinamas, nes tik nekaltieji žūsta. Išvadoje, kaltieji, naciai, išliko gyvi, tik jie dabar pilnai įsitikinę demokratiai ar katalikai ir geri manedžeriai bei politikai. Böll neabejoja jų rimtumu, bet vis vien tokių nemėgsta. Organizuo-tą katalikiją Böll laiko taipgi kalta dėl nacizmo įsigalėjimo: katalikų partijos padėjo Hitleriui sudaryti konkordatą su Vatikanu, tuo suteikdami jam tarptautinį prestižą. Katalikų partijos balsavo už įstatymą, kuris suteikė Hitleriui diktatoriaus galias. Reiškia, ir katalikų politikieriai, ir Bažnyčia kapituliavo prieš nacius. Böll nepriima pasiteisinimų, kad neva buvo taipgi ir rezistencijos, nes jeigu jos ir buvo, tai ji buvo tik privačių asmenų, jų idealų ir drąsos žygiai. Vyskupai tylijo. Böll pasakoja nuotykių iš savo gyvenimo, kai buvo imamas į nacių kariuomenę. Prieš išleidamas, nuėjo į rekolekcijas būsimiems katalikams kareiviams. Kunigas ten kalbėjo apie nuodėmę, bet tik seksualinėje srityje. Kitos nuodėmės lyg negalėjo būti. Nė žodžio apie nacizmo moralškumą, antisemitizmo moralškumą ar apie galimą konfliktą tarp kareivio sąžinės ir karininko įsakymo. Dar juokingiau, bažnyčiose buvo meldžiamasi už Vokietijos pergalę, kai tų pačių kunigų konfratrai buvo žudomi koncentracijos stovyklose už savo tikėjimą.

Romane "Billardai pusę dešimtos" vieno turtingo ir garsaus vienuolio nariai pradėjo švęsti nacių įsilytas pagonišką šventę, kurdami lauzus ir dainuodami nacišką dainas. Per paskutines karo dienas sūnus to architektas, kuris buvo pastatęs vienuolyną, būdamas karininku, susprogdina šį vienuolyną, keršydamas vienuoliams ir norėdamas palikti paminklą nekaltoms nacizmo aukoms.

Dabartis įrodo Bölliui, kad nei katalikai, nei Vokietija neišmoko istorijos pamokos. Kritikas, kurie jį kaltina, kad rašytojas per griežtas, Böll atsako: "Ne rašytojas užnuodija žemę, jis randa ją jau užnuodytą".

Kokius nuodus mato Böll taip gražiai atsistatancioj ir turtingoj Vokietijoje? Tai rūpestis materialinėmis gėrybėmis ir jų gaminimu bei apyvarta, kada visa tai pasidarė svarbiausiu tautos uždaviniu. Pagal tokią filosofiją žmogaus vertė glūdi tame, kokią rolę jis atlieka ekonominiame procese. Logiška tai reikštų, jog kas daugiau pagamina ir suvartoja, tas yra vertingesnis visuomenės narys. Žmogaus materialinis pasisekimas čia sudaro jo vertę. Taigi žmogus raginamas pralenkti, nugalėti kitus, tapti vilku ir pulti savo artimą. Tokia žmogaus definicija pagal rinkos įstatymus atsiskleidė Bölliui vienoje reklamoje, kurią jis matė televizijoje. Ten trumpai klausytojui išdoro: "Jeigu ką turi, tai ir esi kas nors." Turtas čia sudaro žmogaus vertę. Nuste-bintas Böll klausia, kodėl dvasiški, kuri Vokietijoje turi gan daug politinės ir ekonomi-

(Nukelta į 4 pusl.)

Kertinė paraštė

ATEITININKIJOS JUBILIEJINĖ

Visos ateitininkijos jubiliejinė stovykla įvyks Dainavoje nuo š. m. rugpjūčio mėn. 24 d. iki rugšėjo mėn. 1 d. Stovyklau kartu visos sąjungos, sudarančios Ateitininkų Federaciją: moksleiviai, studentai, sendraugiai. Stovyklaujama bus jubiliejinė proga, minint 65 metų sukaktį nuo organizuotos ateitininkijos įsikūrimo 1910 metais.

Ateitininkijos įsikūrimas ir gyva jos egzistencija visuomenėje ligi pat šių dienų mūsų buvo ir yra tiesiog fenomenalus reiškinys, savo dvasia ir savo užmojais pralenkęs ir pragyvenęs net Vakarų Europos šviesuolių ne viena krikščionišką 20 amžiaus sąjūdį.

Lietuvių tautoje sąmoningai tikrinčio ir kūrybingo inteligento atsiradimas tokia forma ir tokiu plėčiu bei gylyje ne vienu atveju buvo nenuneigiamas ir pirmasis reikšmės faktas visos tautos istorinio kelio kryptyje.

Religine ir tautine prasme sąmoningų inteligentų sąjūdis patį savo įsikūrimu išgelbėjo mūsų katalikišką tautą nuo naujo skilimo, panašaus į tą, kada bajoriškoji tautos dalis paliko lietuviški kalbančią liaudį ir nuėjo į lenkų kultūros lankas. Dvidešimto amžiaus pradžioje mokslus einančiai mūsų jaunuomenei taipgi buvo visai realus pavojus atitrūkti nuo nuosirdžiai krikščioniškos liaudies daugumos ir nueiti su kraštutiniai liberališka Rusijos universitetų dvasia, gal ir nesąmoningai puresnia dirva bolševikinei revoliucijai. Be tautine prasme sąmoningos krikščioniškos inteligentijos, istoriniu momentu stovinčios petys į petį su tikinčiosios liaudies dauguma, vargu ar būtų sugėbėta išnaudoti susidariusią padėtį ir atkurti anais laikais nepriklausomą Lietuvą. O be ano laisvės dvidešimties, ar būtų šiandien dar kokių vilčių naujai Vasario šešioliktajai? Gi prie to istorinio pasukimo Vakarų ir laisvės kryptimi ateitininkijos sąjūdis prisidėjo lemiamai, išaugindamas vadus, kovotojus, valstybininkus, įvairių mokslo ir

meno sričių kūrybingas asmenybės.

Kad ateitininkijos sąjūdis per tuos 65 metus nepaseno, neprarado prasmės ir nepavargo, tur būt, paslaptis yra mokėjime eiti koją į koją su laiku. Ateitininkija niekada geležine uždanga neatsitvėrė nuo vienkio ar kitokių gyvenamojo momento reiškinų, stengdamasi juos pakreipti asmenybės ugdymo ir kūrybinio impulso linkme. Taip inteligentijos nukrikščionėjimo ir nuo liaudies atskilimo pavojuje gimė ateitininkija. Kai nepriklausomybės laikais reikėjo tautai pasitempti ir vėlytės pačias pažangiausias Europos tautas, tada ateitininkijoje suskamba taipgi laiko reikalavimų pagimdytas šūkis: Pasukti Lietuvai laukrodį 100 metų pirmyn!

Aktualumo nepraranda ir šių dienų ideologinės ir kūrybinės ateitininkijos pastangos, kai tėvynėje raknamos žmogaus dvasios prasme laikas sukamas atgal, ne pirmyn, ir ne 100 metų, bet tūkstantmečius — tiesiog į faraoniškųjų amžių vergijas. O kai Vakarų pasaulio mokslo židiniuose ne kartą šiandien vyrauja nuotalkos, panašios į anų laikų Rusijos universitetų, tai išvijos ateitininkija jau savo istorinėje patirtyje randa atsakymą ir gaires ką ir kaip tokiu atveju daryti, kad laisvojo žmogaus ir laisvosios tautos ateitis būtų statoma ant krikščioniškosios moralės pagrindų, o ne ant utopinių mados vėjų.

Graži tu pavyzdžiu yra už savaitės prasidedanti ateitininkijos jubiliejinė stovykla. Nežiūrint viensais trimtais Vakaruose trimtuojamo vadinamojo kartų plyšio, stovykloje problemas svarstys ir kūrybingose vakarų programose dalyvaus net kelių kartų ateitininkija. Draugėje bus ir Voronežo laikų veteranai, ir gyviausiai besireiškiantys, jau čia sūbrendę sendraugiai, ir skaičiumi bei judrumu nepralenkami studentai, ir besiskleidžiančia jaunatve žydnitys moksleiviai. Kai gyva idėja ir aiškus tikslas žmones jungia, tai

Aleksandras Marčiulionis

Paskutinė vakarienė (bronzos). Nuotr. V. Noreikos

E. A. Marčiulionių ir P. Kaupo paroda

Jau kelinti metai Putnamo seselių sodyboje, lietuvių susitarimo švenčių proga, ruošiamas dailininkų parodos. Šįmet buvo pakviesti čekiškiai Eleonora ir Aleksandras Marčiulioniai ir Povilas Kaupas. Viso buvo atvežta šešiasdešimt darbų, eksponuotą Adomo Galdiko galerijoje ir atidaryta pirmausia vasarotojams liepos 23-čios vakare. Čia dedame parodos apibūdinamąjį žodį. Red.

Dailės parodos paprastai renjami didesniuose centruose. Šiuo kartu turime kitą sveikintiną reiškinį — paroda atkeliavo iš didmiesčio į kaimą. Ji nėra gausi darbais, bet turtinga, nes jai atstovauja trys žanrai — keramika, skulptūra ir tapyba. Pašarąjį mums labiau įprasta, dažniau sutinkama parodose ir tautiečių salonuose. Pirmosios dvi, tartum aristokratinės menas, mažiau turi kūrėjų, ir jų kūrybos kelias palyginti sunkesnis vien dėl techniško įkūnijimo.

Keramikė Eleonora ir skulptorius Aleksandras Marčiulioniai, baigę Kauno dailės mokyklą, pradėjo stipriai reikštis dar nepriklausomybės laikais. Pasitraukę iš Lietuvos, abu profesoriavo Tenkmosios dailės mokykloje Freiburge, Vokietijoje. I dėdės Samo žemę atvyko ne tiesiai, kaip Rūtį, bet per Australiją, ir įsikūrė Čikagoje. Jų darbai dėl to išsklaidyti trijuose kontinentuose.

Marčiulionienė, kurios darbų čia matome daugiausia, yra produktyva, originali, lakios fantazijos ir subtilių bei švelnių nuotaikų kūrėja. Viskas, ką ji daro, yra išbaigta kompoziciškai, spalviškai, techniškai. Ypač įsidėmėtinas jos didelis skonis formai ir spalvai. Reikia geros šviesos, dar geresnių akių, kad matytum, kiek ten sudėta spalvų ir glazūrinių atspalvių. Rodos, jie sukaupti iš mūsų pievų, ežerų, audinių, saulėleidžių ir saulėteklių. O jos siužetai tartum paimti iš gėlynų, akvariumų, paukštyrų, arba iš kažkokios fantastiškos butaforijos. Tai jos gėlės, žuvis, paukščiai, lėlės, lėkštės, žvakidės, vaizdai.

Čikagiškiai, kurie lanko lietuvių marijonų ir jėzuitų koplyčias, pažįsta dar vieną siužetinį jos pasaulį — kryžiaus kelius. Nesu pastebėjęs, kad jie būtų buvę plačiau aptarti mūsų meno žinovų, o verti, nes ten, man regis, sudėta ne tik daug talento, bet ir religinės mūsų liaudies meno išraiškos, perkurtos, išgyventos, išpalvintos nepaprastu turtingumu.

Šio parodoj vieni gražiausių jos darbų yra lietuviškosios Madonos, kurių ji atsivežė ketvertą, o penktoji buvo atkeliavusi anksčiau kaip autorės dovana seselėms. Jau prieš 15 metų buvo pastebėta tarp geriausių jos darbų ypač du — Dangaus karalienė ir Gegužės madona. Kas per grožis tu Madonų, koks spalvingumas, plastiškumas, išraiška! Tik pažvelkit į apdarus, įsižiūrėkit į veidus, rankas, kūdikio pozicijas.

Kiek daug jausmo, minties, plastinio žaismo tame Motinos ir Kūdikio santykių. Tai lietuviško liaudiško ir kartu kultivuoto baroko Madonos, kurios galėtų rasti vietą lygiai lietuviškose bažnyčiose bei koplyčiose ir šeimų salonuose.

Antrasis parodos dalyvis Aleksandras Marčiulionis 16 metų dirba kaip skulptorius ir projektuotojas bažnyčių dekoravimo kompanijoje, Chicagoje. Neatitolsa ir nuo savo asmeninio molio, vario ir majolikos. Ne tas darbas kompanijoje apsprendė, kad didžioji jo darbų dalis yra religinės — biblinės tematikos. Jau Lietuvoj ir Vokietijoje buvo žinomi jo Priskėlimas, Malda (klūpantis Kristus Alyvų darželyje), Nuo kryžiaus nuėmimas — visi trys gipso darbai. Nežinau kada buvo sukurtas jo Adomas ir Ieva. Chicagoje, lietuvių jėzuitų koplyčioje, yra labai įspūdingas jo darbas (šoniniame altoriuje) Kristus daugina duoną ir žuvis. Šioj parodoj išstatyti trys bronzos darbai — Paskutinė vakarienė, Mozė tyruose ir Žuvis ir duona.

Isižiūrėkit į Paskutinės vakarienos veidus. Jie užskrieti tik brėžiais, o kiekvienas kalba savita ekstaze ir visi smelkiasi į centrinį Kristaus veidą. Kažkoks kaktakombinio meno įspūdis, kažkas iš pirminės krikščionybės. Tai bent sugebėjimas perduoti

ekstazę, rimtį ir koncentraciją patinų paprasčiausiu būdu! Ne be reikalo jo darbuose ir kiti pastebimi dideli paprastumą, taupias išraiškos priemones, rimtį ir stiprų išraiškumą.

Marčiulionio "ikonografijos" dar minėtini Sv. Kazimieras, darytas vokiečių okupacijos metais — kazimierinio vajuos metu, kada buvo sudaryta vienuolika jau

nų dailininkų grupė, pradėjusi ieškoti lietuviškos religinio meno išraiškos. Yra dvi jo Pietos. Naujausioji labai lietuviška įsi-komponavo į prel. M. Krupavičiaus paminklą Chicagos kazimierinėse.

Antroji Marčiulionio darbų grupė siužetiškai liečia žmogų, jo tragiką, transformacijoj žaismą. Lyg rišamoji grandis iš pirmų-

Eleonora Marčiulionienė

Madona (keramika). Nuotr. V. Noreikos

ju į antruosius yra du jo darbai: Pelikanas — prisikėlimo iš pelenų simbolis ir lietuviškasis Gerasis aitvaras. Pelikaniškon temon skulptorius neriasi dviem naujais darbais, skirtais Romui Kalantai. Mūsų parodoje matome Kalantą II, lyg paminklą, kuriame švyti liepsnos, o iš jų ky-la baltas taikos balandis su šakele snape. Darbas didelis, dekoratyvus, išraiškus, darytas majolikoj, labai spalvingas, prašosi eksponuojamas, įkomponuojant didesnėj salėj.

Prie žmogaus tematikos skirtini: Filosofai —trys vyrų galvos ir Pabaltijį simbolizuojančios trys moteriškos figūros, žinomos Sokėjų vardu; dvi sugludusios — subėgusios figūros — Nemunas ir Neris ties Kaunu; Metalėjantis žmogus — balta galva vario fone. Derlius — žmogiška figūra, išreiškianti žemišką džiaugsmą ir vitališkumą perleklių.

Visuose minėtuose darbuose mūsų skulptorius pasirodo stipria savo stilizacija, vidine dinamika, koncentruota išraiška ir suprastinta forma. Parodoj matome ir kito stiliaus darbų — Dvejetas, Muzikantai, Paukščiai, Kudirkos šuolis į laisvę. Autorius juos laiko bandymais — noru "kitaip pažaišti".

Tretysis parodos dalyvis Povilas Kaupas —tapytojas, peizažistas ir portretistas, čia matomas dešimčia savo akvarelinių darbų, darytų labai įgudusia, lengva ranka, sultingu koloritu. Vsi jie iš gyvos ir vietinės — šio krašto gamtos. Kai kurie, galimas dalykas, kaip jam įprasta, taps aliejinų dažų ir didelio formato paveikslais. Sprendžiant iš šių akvarelių, jo darbo technika yra, sakykime, štrichinė, mažais potėpiais, kai kur paliekant vietų, visai nepalietus teptuko. Tai sukuria lengvumą, detalumą, natūralumą. Kaupas gamtos nedramatina ir nepoetina. Jis atrenka, išskiria iš visumos ryškesnius vaizdus ir juos perspalvina savu individualiu būdu.

Tokį turime lobį, atkeliavusį iš toli, kartu su dviem autoriais. (Gaila, neatvyko tretysis —Kaupas). Sveikiname juos ir džiaugiamės, kad lobina mūsų dailės aruodus.

Stasys Yla

Vladas Šlaitas

PATAISYK MANE!

Viešpatie, pataisyk mane! Duok, kad daugiau nebebūčiau liūdesio ir nusiminimo sėjikas.

Saugok mane nuo manęs paties ir nuo piktos kursai slepiasi mano širdy. Išvaduok mane iš mano palaidai praleisto gyvenimo pasekmių,

idant daugiau jos manęs nebenuodytų ir nebenuodytų tu, su kuriais man tenka dažniau ar rečiau susitikti arba bendrauti.

PRISIMINIMUOSE

Nėra nieko, ko ko negalėtų laikas išlyginti.

Net ir tave, mano meile,

laikas baigia užlyginti.

Kartais tu man pasirodai dangaus akvarelėje, kaip šviesos debesėlis, bet čia pat tave vėjo teptukas lengvai užlygina, ir daugiau jau tavęs nebėlieka prisiminimuose.

IS "ZOLĖS MONOLOGO"

Nesu egiptietė, tačiau meldžiuosi saulei.

Aš esu tikrai paprasta ir laukinė žolė. Vakare aš ilgai svajoju, pakol užmiegu, ir užmigusi aš sapnuoju auksinę saulę.

VANDENS ZOLĖ

Nuolat turiu kovoti su vienatve ir liūdesiu, nes liūdesys, kaip vandens žolė, nuolat limpa prie mano kūno.

Kas gi yra mano siela ir mano kūnas?

Tai mišinys dangaus meilės ir žemiškos meilės,

kuri traukia mane,

kaip žolė,

apkabinusi kūną.

Taipgi nuolat turiu kovoti patiesi su savim, nes nenoriu būti panašus į Ispanijos šventosios Teresės vėlnią,

kuri nieko nemylė,

nes jo širdy,

kaip sausoj kempinėj,

nėra nei meilės, nei užuojautos

niekam niekam šiame visume plačiame pasaulyje.

(Iš spaudai ruošiamo devinto eilėr. rinkinio LYJANT)

Lopšinės prie socialistinio realizmo lopšio

Rašyti "lenininiai" komunistinio režimo kraštuose reiškia rašymą pagal įteisintą socialistinio realizmo metodą. Tai sena istorijėlė ir vargu ar vertėtų vėl ją perkramtyti kartą ir kitą. Mūsų darbo skirti pelus nuo grūdų. Jeigu kadaise V. Mykolaičio - Putino "Sukilėlius" reikėjo visai kirpti ir derinti, tai J. Avyžiaus "Sodybų tuštėjimo metas" praeina pavyzdžingai ir sulaukia milijoninio tiražo rusiškame vertime. Visa plejada jaunesniųjų, kuriuos sutinkame "Pergalėje", pasižymi įdomiais svyravimais, atrodo, tyčiomis netramdomais, kurie su generaline socialistinio realizmo linija tai droviai prasilenkia, tai vėl sužėri ortodoksiškai "lenininii" braižu. Ir šaunios prancūzaitės F. Sagan vertimas toje pat "Pergalėje" lyg ir pagundė kai kuriuos matyti, kad ta Paryžiaus vėjavaike, gyvenanti ir bestsleriškai garsėjanti be socialistinio realizmo grimo, ir įdomesnė, ir lengvesnė už savuosius, palinkusius po privalomo metodo naš-

Socialistinio realizmo metodas visiškai ignoruojamas kartais itin pavykusiuose poezijos veikalėliuose. Poetai, kurie nepaženklinoti "pilietiško" stigma, dabar tapo ten tikru ryšiu su nemeiluotos kūrybos atrama, su išgyvenimo tiesa poezijoje.

Šie reiškiniai, savaime aišku, nėra specifiniai lietuviški. Visa vadinamoji daugiatautinė sovietinė literatūra išgyvena kūrėjų savaimingumo arba jų noro rašyti savaip ataką prieš socialistinio realizmo ortodoksiją. Todėl įteisinto metodo sargai, netgi ir idealistiniai puristai (esama ir tokių) turi budėti, valyti gyvenimo užmestas atnašas, rasti priimtinius kompromisus, net plėsti socialistinio realizmo rėmus. Taip atsirado "žanrų nepriklausomumo teorija", "stilistinio savaimingumo prielaidos", kurios įnešė tam tikrą liberalizmą į vis stingstantį socrealistinį masyvą.

Ir šio rašinio užduotis šiek tiek susisiekti su keliais istorijon įsmigusiais faktais ir mūsų dienų epizodu parodyti, jog socialistinio realizmo teorija ir rašymo metodas nuolatos gairinami gyvenimo vėjų, nuolatos reikalingi

JURGIS GLIAUDA

padažymų, parėmimų, švarinimo ir šlavimo. Tada imama svaidytis ditirambais "tikrajam socialistiniam realizmui", nūniuoti jam lopšines, įtaigoti tikėjimą, kad kūdikėlis lopšyje užaugs didžmogiu.

Pirmieji socialistinio realizmo daigai buvo įrežti 1925 metais birželio 18 dieną Centrinio visąsajunginės kompartijos komiteto rezolucijoje "Apie partijos politika dailiosios literatūros srity".

Bet pačios pirmosios tos teorijos kregždės buvo senieji Lenino pareiškimai, kad meninis veikimas negali būti bepartinis. 1905 metais pasirodė Lenino brošiūra: "Partinė organizacija ir partinė literatūra". Kaip tik šioje brošiūroje niekas nepastebėjo pavojų ir grėsmių ateičiai. Atrodė, viskas gali būti priimtina kūrybos sąlygoms laisvoje visuomenėje. Prielaidos buvo trafaretinės, neoriginalios, savaime suprantamos. Kiekvienas kūrybos žmogus vysto ir vykdo savo kūryboje savo pasaulėžiūrą ir gyvenimo

sampratą. Kūrybos žmogus žiūri į gyvenimo procesą visoje jo platybėje savo akimis. Leninas siūlė tada dar kitų neišsifruotas prielaidas, remdamas jas jo revizuota marksistinė teorija, kurioje buvo dvigubas užmojis ir į politekonomiją, ir į kai kurį utopiškumą.

Ir kas tada galėtų nustepti, kad Leninas siūlė reikšti kūryboje autoriaus įsitikinimus, sprendimus ir temperamentą? Ir, sakysim, autorius stebi gyvenimą pro partinius akinius — labai prašom, sėsk prie rašomos mašinėlės ir stuksenk, kaip darbštis genys.

Taip anais gerais laikais buvo suprasta Lenino brošiūra apie partiškumą literatūroje.

Vėliau, po revoliucijos, Maksimas Gorkis vėjavaičiškai sveikino partiškumo principą mene. Viskas čia turėjo tam tikrą nepilno nusakymo momentą. Nebuvo sakoma, kad kitaip galvoja žmogus, kaip kad galvoja partija, bus išvaikomi, įkalinami. Tokiems nebus leista kurti. Žmogus, neįsivinęs partiškumo, negalys reikšti kūrybiniam pasaulyje. Jeigu jis liks nesukalbamas, jis bus nutildytas.

Paskutinį formulavimą socia-

listinis realizmas įgavo milijonieriaus Riabušinsko rūmuose, kur M. Gorkis įsteigė savo smegenų trestą, naujo kūrybos metodo sukonkretinimo svarstybas. Ir vos surišo režimą su kūrybinio metodu — paaiškėjo, kur gali veikti režimo žandarai, už ką bausti, ką kelti ir padangas. Kūrybos žmogus tegalėjo būti tiktai toks, kuris turi prorožiminio auklėjimo ir mąstymo kvalifikacijos. "Literatūros tyrimų žodynas" (1963, L. I. Tomofejev ir N. Vengrov) taip nusako sovietinio kūrėjo kvalifikacijos: "Kūrėjas privalo jausti komunistinius santykius su gyvenimu, mylėti socialistinę tėvynę, būti kompartijos išauklėtas". Ir tiek nedaug, ir tiek su kaupu daug!

Šios drakoniškos prielaidos pasidarė parankios sovietinio baudžiamojų kodekso komentarams. Sekė įvairios literatūrinės "čistkos", kūrybinių grupių išvaikimai, teroras, be baltųjų pirštinių. Sovietinių rašytojų sąjunga, komunistinio režimo šedevras, iškiolo ties tikros literatūros griuvėsiais.

Viso to neišgyveno lietuvių literatūra. Ji vystėsi laisvės sąlygo-

se, puoselėjo visą spektrą kūrybinių metodų ir pasaulėžiūrų. Ji nepajuto nė mažiausios įtakos kaip tikta! nuo tų gana gailių pastangų įdiegti socialistinio realizmo metodą "Trečiojo fronto" sąsiuvinuose. Tos pastangos — vaizduoti nenuoramus bernus ir storus klebonus — negalėjo imponuoti, nes trečiafrontininkai sto-kojo talentų, nevaldė temų, nematė gyvenimo tiesos. Su socialistinio realizmo teorija ir privalomumu lietuvių kūrybininkai susitiko staiga, kaktomušom, lengvai, bejėgiai pasiparspėdė ir visiškai palūžo okupacijos sąlygose. Dabar rašo tie, kas "jaučia komunistinius santykius su gyvenimu, myli socialistinę tėvynę ir kompartijos išauklėtas". Savi savuosius liaupsina, kelia, verčia ir kitas kalbas, kur, vertime, lietuvis įžengia į tokių pat kvalifikacijų baškiro, tunguso ar totoriaus lektūrą. Išviršinis šurmulyš užstoja skaudų privalomo metodo diktatą.

Bet, laikui bėgant, greta oficialumo, kelia galvą neoficialumas: I socrealizmo pastato sienas įsimeta plyšeliai, suskamba atliepiai į užsienio balsus, matyti atsargios imitacijos modernių, "kapitalistinių" literatūrų. Ir Lietuvoje, kas gali užginčyti, kad ir paviršutiniškai pažvelgęs, kad tokio reiškinio nebūtų? Dar-

(Nužėta į 4 pusl.)

LOPSINĖS PRIE SOCIALISTINIO REALIZMO LOPŠIO

(Atkelta iš 3 pusl.)

gi veikia poezija lietuvių išeiviskoji poezija. Tad "partiskumas literatūroje" ir vėl aktualus. Reikia "negailėstingai kovoti su kontrrevoliuciniomis reiškiniais sovietinėje literatūroje". Ir tai po pusšimčio metų, socrealizmui veikiant visu savo smarkumu! Pastata reikia ir vėl padažyti, paremti. Stogas prakrūvo, ir grindų lentos vaiduokliškai girgžda...

1972 metais buvo iškeptas įdomus blynas, kurio tikslas kovoti prieš susidomėjimą vakarietišku, prieš paklaidas pasaulėžiūroje, prieš eksperimentariją kontrastais, kurie neapjungiami bendros socrealizmo tendencijos. Nesuvestu galų ir būti negali. Partitūros vienos visiems, tik tai balsai gali būti įvairūs.

Sitas blynas, bepardoninis, antkultūrinis, diktuojantis, buvo kompartijos įsakas "Apie literatūros ir meno kritiką". Tai yra smarki visasąjunginė enciklika, kurios plonybių mokyti sovietiniai lietuviai rašytojai buvo vežiojami į seminarus Maskvoje. Išeivija kažkaip lengvai praleido šį ryškiausią smegenų plovimo faktą. Išeivija, gal būt, pavargo rėkauti apie tamsią gyvenimo pusę, kurion ir vėl panertas tautos kamienas, ir kaip tik per savo rašytojus. Ir šie rašytojai taip suorganizuoti, taip sudrausminti, kad laisvasis užsienis visai neturi jų "samizdatinės" kūrybos. Maži tokio pobūdžio prasiveržimai ne-reikšmingi, dažnai ir abejotini. Mykolo Vilties eilėraščiai yra apeliacijos, ne būtis demaskacija. O rusuose tas reiškinys jau igavo didelį mostą. Jų periodiniai leidiniai užsieniuose pilni autentiškų kūrinių iš krašto. Rašytojai grėsmės akivaizdoje atmeta socrealizmo diktatą ir nori liudyti tiesą.

S. m. birželio 18 d. sovietų spaudoje buvo pergalingai pareikšta (A. Jėzuitovas), kad "senos literatūrinės grupės savaimė išnyko, sustiprėjo literatūra, kurios pagrindu socialistinis realizmas". Pareiškimas neabejotinai melagingas. Literatūrinės grupės buvo sunaikintos (1920, 1928, 1932 metais). Ir šauksmas kovoti su liberalistiniais įsibrovimais ir socialistinę literatūrą vargu ar tinkamas, greta tvirtinant sovietinę literatūrą esant nepergalinga. Tas laisvas, liberalistinis užsienis, kaip vijurkas, kaip Figaro, vis kur nors čia, pašonėje, ir kenkia socialistinei damai!

Ir vėl reikia sukurti ratą iš pradžių. Ir vėl reikia įtikinti savo kūrybos visuomenę, kad socialistinio realizmo metodas visų geriausias. Lyg perkšenantį vaika dominti senų žaislų, visais ta žaisla vartalojant.

S. m. vasarą Maskvoje įvyko plataus masto "Moksliniai teorinė konferencija prie Visasąjunginės kompartijos centro komiteto visuomenės mokslų akademijos". (Toks jau tas pavadinimas. Tokia jau ir tvarka, kad prie partinių centrų ten veikia akademijos!)

Šioje konferencijoje viešpatavo aprioriniai tvirtinimai, buvo išvysta analizė, reikalinga tyrimams skepticizmo dvasia, diskusijos pro ir kontra, per kurias prieinama prie tiesos. Buvo visiškai išguitas toks Sovietuose jautrus visuomenės kultūrinės evoliucijos klausimas. Kuris ir atolepti į visuomenės evoliuciją problema. Viešpatavo apriorinio, įteisinto tvirtinimo dvasia. Tai pavertė ir akademią tam tikru ritualu, kur kėlė ant autoritatus neklaidingą socrealizmą. Buvo žiauriai pasmerkti visi, kas vis spyruojasi prieš socrealizmo diktatą. Akademikai vienas po kito teigė, kad socrealizmas tėra vienintelis metodas, kuris talkina atskleisti tiesą. Taip kalbėdamas, tos partinės akademijos galvos išlydo, dargi melavo. Jos ignora-

vo evoliucijos dėsnį ir stengėsi išaldyti padėtį kompartijos interesu šaldytuve.

Vienas kitą jie ten ragino tuščiažodžiavimo kaskadomis, neigė istorinę tiesą ir visai ramstė socrealistinės teorijos pastatą. Nenorėdami likti bendrybėse, pateikiame autentiškus partinių akademiku posakius, būdingiausius jų pareiškimuose, kokius sutikome aptariamos konferencijos "atskaitose". Trylika akademikų kalbėjo. Ju citatas pateikiame. Neiškenčiame į citatas neatsiliepti bent skliausteliuose.

L. Jakimenka, vyriausias pranešėjas naskelbė tezę: "Socialistinio realizmo epas sukurtas dėl gilaus žmogaus ir žmonijos tarpusaviu organinių ryšių supratimo". (Paliekame suprasti akademiko akademizmą jums, skaitytojau). T. Moteleva pareiškė: "Pastaraisiais metais vis labiau jaučiamas poreikis sistemingai, moksliskai priėti prie socialistinio realizmo". (pusšimtį metų tesiasi "priėjimai" su negamu kišenėje, kada pabaigta?). M. Poliakov drožė: "Dabartinės literatūros vystymosi neįmanoma nagrinėti be socialistinio realizmo tiologizmo ir problemų nagrinėjimo, tai liečia metodą ir kryptingumą". (Betgi socrealizmo kryptingumas nustatomas partinių biurokratų kabinetuose, jis nėra gyvo gyvenimo sukurtas). Z. Kadrov visus tvirtinimus parėmė L. Brežnevo autoritetu. (Tylime prieš tokį literatūros studijų autoritetą). J. Bogdanov džiaugėsi, kad tiek daug bendrumo tarp socialistinių kraštų literatūrų. (Akademikas pamiršo, kad kitais metodais kurti negalima. Kada visi sėdi tame pat vežime, atsiranda ir "bendrumas"). D. Markov ieškojo įvairių stiliaus poraiškų. J. Prokušev tvirtino, kad poetas S. Jeseninas, iš esmės, priklauso socrealizmo pasauliui. (Savo laiku ir L. Tolstojui pri-rasė socrealizmo pranešėjo rolę). Kiti akademikai kalbėjo apie socrealizmo įtaką jaunoms Rytų literatūroms, apie to metodo estetiką ir, kartu, partiskumo neįsivaivimą. Pagaliau, vienas, L. Zemlianov, pradėjo skustis "buržuaziniams ideologams, kurie aktyvina kovą su socialistine kultūra". (Mat, buržuaziniuose kraštuose negalima tų "ideologų" sudrausminti, kaip tai lengva Sovietijoje).

Ir kitų akademikų pranešimuose buvo smerkimų laisvajam užsieniui. Visi svaidė akmenis į "kapitalistinių literatūrų" darbus, kėlė tų literatūrų langus. Jie emė tuos akmenis iš L. Brežnevo dar karšto pranešimo "apie penkiasdešimtmetį SSSR".

Pagaliau konferencija sutiko, kad "socrealizmas, tai metodas gyvas, bešisvystas..." Tai buvo unisonu nūgiedota lopsinė. Tai buvo ir oficialus kūrybos žmonių įtikinimas.

Tai, aišku, melas. Socrealizmas neužgimė, kaip laisvas, kūrybos žmonių savanoriškai prišimtas metodas. Socrealizmas nesivystė natūralaus gyvenimo sąlygose. Jis neturėjo kūrybinių varžybų. Jis įtvirtintas prievarta. Tikrai reti atkritimai sudaro šio-kitus tokius laimėjimus. Socrealizmas yra valstybinės oranžerijos augalas ir dargi nemaskuotas prarėžimines propagandos įrankis.

Juk išleidusi 1972 metais savo encikliką "Apie literatūros ir meno kritiką", partija atvirai pareiškė: "Tai parūpius veiksmingai - teisinga, naudinga ir taktinį rikiavimą literatūrai". Partijos rikiavimas literatūrai parodo ir literatūros kvalifikaciją, jos esmę ir jos ateitį. Juk laisvų varžybų sąlygose socrealizmas beatrodys savo kūriniams beviltišką didakti-ko ir sektantišką doktriniškumą. Todėl periodiskai suėmą pakalbėti, tačiau šioms pokalbiams gonga, išklimungama —

Povilas Kaupas

Ponios M. E. portretas

Nauji leidiniai

LIETUVIŲ DIENOS, 1975 m. birželio mėn. Nr. 6. Redaguojama redakcinė kolegija. Leidžia A. F. Skirius. Redakcijos ir administracijos adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029. Metinė prenumerata 10,00 dol.

Šis naujasis žurnalas numeris tiek turinio, tiek estetinio apipavidalinimo atžvilgiais yra bene vienas iš geriausių ilgų metų "Lietuvių Dienų" egzistencijoje. Ir beveik galima, kad už jį nežinia ir kam bedėkoti, kai leidinio matrikoje pastaruoju metu išnyko ir vyr. redaktoriaus ir redakcinės kolegijos narių pavardės, o teliko tik visai anoniminė "Redakcinė kolegija".

Žurnalo viršelis šį kartą užklotas puikia poeto Antano Gustaičio nuotrauka — tik laurai (gal su kokia specialia Ant. Gustaičioi pritaikinta prasme?) nuotraukoje uždėti ne ant poeto galvos, bet po barzda. Ir aplamai visos numeris lyg ir skirtas šio mūsų "peklino ir žodžio sakytojo" garbei. Apie jį toki čia ir rašo b.b. Spėtume, kad tai yra Bernardas Brazdžionis. Anoniminio autoriaus vardu eina kone šėdėviškas poeto Antano Gustaičio ir dailininko Viktoro Vizgirdos pašnekesys. Ir vėl atrodo, kad toki puikų dalyką gali parašyti tik ta pati Antano Gustaičio plunksna.

O pluoštas naujaušų Antano Gustaičio eilėraščių, pavadintų bendru vardu "Vieningai su peiliais" yra toks katarsinis juokas pro ašaras, kad tiesiog neiškenčiame čia nepačitatę bent kelių posmų iš "Lietuviško trio".

O palaimitas konjakas Vaduose skirtingai šnekas, Trim srovėm šakojas, Skaldo trijų bendrą jėgą, Trim gerklėm skirtingai bėga Iš galvos į kojas.

Vienas lašas — kyla galios, Antras — galiaį trūksta valios, Trečias — akys žvaizros, — Auga priešų įtūžimas, Trys vežikai — viens vežimas, Nežinia, kur vairas.

Ir šetonui toną davus, Trys vadai per tris oktavas, Pražiodina burnas, Kietas kumščias pakilnoje, Viens prieš kitą uždainuoja: —Durnas, durnas, durnas!

o esmė stovi šone. Prie lopsio, kuriame guli kompartijai vilčių teiktas kūdikis, skamba lopsinės, O kūdikis, tas socrealizmo metodas, kad jį bala, vis nebrendila!

Taipgi rašoma apie neseniai Brazilijoje mirusį poetą Venančijų Ališą; primenamas romano ir apsakos badmetis Lietuvoje; vyskupo Valančiaus 100 metų mirties sukaktuvių proga duodama ištrauka iš kun. A. Alekno 1923 m. išleisto knygos apie Valančių; dviejuose iliustruotuose puslapiuose skiriamas dėmesys lietuviškajai Rūpintojėlio skulptūrai.

Ši naujų knygų recenzuojamos premijotasis Jurgio Gliaudos romanas "Pagairės" ir Birutės Pikelėvičiūtės penkios knygelės mažiesiems.

Minima DLK Birutės draugijos 50 metų veiklos sukaktis ir prof. J. Kupronio darbas ir duoklė Amerikos miškininkystei. Anglų kalba rašytoj informacijoj supažindinama su kūrybingai besireiškiančia aktore Rita Merkelyte. Apstu ir daugiau smulkesnės kultūrinės kronikos, žurnalo puslapiuose spausdinamos lietuvių ir anglų kalbomis.

STRUGGLE FOR SURVIVAL "Chronicle of The Catholic Church in Lithuania" No. 10. Translation of Authentic First-Hand Reports from Soviet-Occupied Lithuania. Published by The Lithuanian Roman Priests' League of America, 64-14 56th Road, Mapeth, Long Island, New York 11378.

Šiame 48 psl. leidinyje prieš pažodini "Kronikos" vertimą dar duodama pora įvadų. Vienas jų yra kardinolo Mindszenty žodis, skirtas lietuviams šiais metais vasario 22 d. Antrasis įvadas yra Lietuvių — amerikiečių katalikų tarnybos direktoriaus kun. Kazimiero Pugevičiaus informacija, supažindinanti skaitytoją su bendrąja katalikybės situacija pavergtoje Lietuvoje.

PAMOKSLAI. A serija. Nr. 4 (8). 1975. Nuo 23-jo metų sekmadtenio iki Advento. Šiame sąsiuvinyje telpančius pamokslus paruošė kun. Antanas Vališka. Leidinys 28 psl. Išleistas Amerikos Lietuvių Katalikų Kunigų Vienybės, Spaudė Immaculate Press Putname. Užsakyti ir atsiskaitymas siųsti Centro valdybos išdiniui: Rev. V. Dabušis, 147 Montgomery Place, Paterson, N. J. 07501.

Viljus Brazėnas, SAMOKSLAS PRIEŠ ŽMONIJĄ. Informacijos apžvalga. Išleido "Laisvosties Lietuvos" knygų leidykla, 2618 W. 71 St., Chicago, Ill. 60629. Leidinys 110 psl., tiražas 1-

500 egz., kaina neparazymeta.

Leidėjo žodyje; be kita ko, sakoma: "Kaip ne vienas žino, autorius daugeliu atvejų ir įvairiais būdais yra sklėdes amerikiečiuose žinias apie Lietuvos likimą ir komunistinę tikrovę. Šioje knygoje jis pristato lietuviams faktus ir mintis apie pasaulines ir JAV politikos tikrove; nenuleisdamas žvilgsnio nuo Lietuvos laisvės bylos".

TAVE, DIEVE, GARBINAM. Detroito šv. Antano lietuvių parapijos giesmynėlis. 1975 šventieji, Valančiaus, Ciurlionio metai.

Tai 28 psl. didesnio formato, parankus, estetiškai sutvarkytas giesmynėlis. Duodama 84 giesmių žodiniai tekstai. Prie dažniau giedamų psalmių pridėtos ir gaidos, kad nebūtų pasiklystama melodijose ir tonuose. Duodamos taipgi Broniaus Budrūno Mišių šv. Kazimiero garbei gaidos. Leidinio tiražas 400 egz. Tai gražus pavyzdys ir kitoms lietuviškoms parapijoms, kaip jos turėtų rūpintis lietuviškuoju giedojimu.

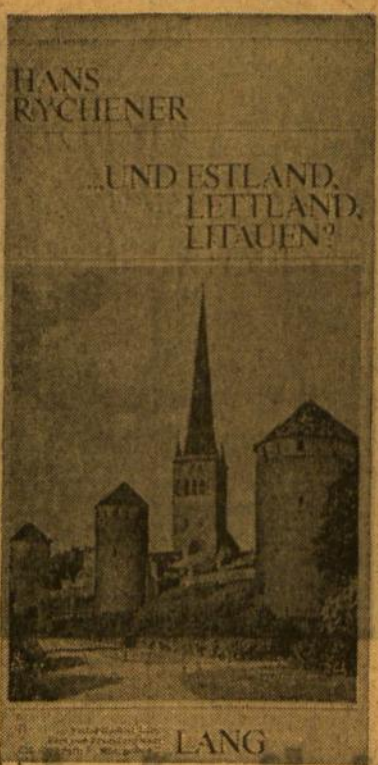
Giesmynėli parengė ir sutvarkė Pranas Zaranka, šv. Antano parapijos Detroito bendro tikinčiųjų giedojimo vadovas.

Štai ištrauka iš jo žodžio giesmynėlio pabaigoje: "Ši giesmių rinkinėli, skirta Detroito šv. Antano lietuvių parapijai, surinkau, apipavidalinau ir išleidau šventaisiais vyskupo Valančiaus metais, norėdamas priminti vyskupo rūpestį ir darbą lietuviškų giesmių srityje, leidžiant ir spaudinti draudimo metais "Kantikas".

Ši rinkinėli spausdinti mane skatino ir kelios gal tik man brangios sukaktys:

1. Prieš 50 metų, mane gimdydama, mirė mano motina Natalija.
2. Prieš 40 metų amžinai nutilo ir tėvas Antanas, didelis Leliūnų giedorių ir pirmasis mano dainų ir giesmių mokytojas.
3. Neuzilgo bus jau 25-eri metai, kai giedu šv. Antano bažnyčioje, o rudenį suėsi penkeri metai, kai vadovauju bendram tikinčiųjų giedojimui.

Giesmynėlio tekstai yra daugiausia iš kun. Stasio Vio maldaknygių ir Romos katalikų Apepyno Lietuvos vyskupijoms. Giesmynėlio paruošėjas dėkoja ypač kun. Stasiui Vio, kun. Kazimierui Senkui, muzikams Broniui Budrūnui ir Pastui Stroliui, įgalinusiems šį rinkinėli praturinti naujomis giesmėmis.

Hans Rychener, „UND ESTLAND, LETTLAND, LITAUEN? Eindrücke aus dem freien und Dokumenten aus dem sowjetischen Baltikum.“

Knygos autorius yra šveicaras, kalbų ir istorijos profesorius, gimęs 1911 metais Berne. Yra daugelio istorijos įvykių komentuojančių knygų autorius. Baltų kraštams jau buvo skirta ir viena ankstyvesnė jo knyga, išleista 1941 metais: "Abend im Baltentland". Dabar pasirodžiusioji, čia minimoj naujojo savo knygoje Hans Rychener visas tris baltų tautas pasauliui pristato kaip labai savaimingas, su didele kultūrine praeitimi, grynai vakarietiškos dvasios, Rytiečių rusų primestą junga aptaria kaip tikrai nelaimę, kaip kančios ir melo karusele.

Ši knyga vokiečių kalba pasirodė dabar labai laiku, kada vakarų demokratijos vėl žaidžia nelaimės pasauliui atnešusia vaiduokliška Muncheno dvasia, dabar perkirkstyta į Helsinkio.

Knyga 106 psl., kaina 32.50 šveicariškų franku. Išleido Verlag Herbert Lang, CH-3000 Bern 7, Muenzgraben 2, Switzerland.

APIE CHESTERTONO KŪRYBA

Ian Boyd parašyta knyga: "The Novels of G. K. Chesterton: A Study in Art and Propaganda" išleido Barnes and Noble.

HEINRICH BOELL IR KATALIKYBĖ

(Atkelta iš 2 pusl.)

kietijos katalikybė jo daugiau nedomina, nes joje nėra nei melės, nei religijos, jisai vis vien kėlė ir kelia savo balsą, sąžinės balsą paklydusiame pasaulyje.

- Saltiniai
1. Heinrich Boell, Aufsätze, Kritiken, Reden (Köeln: Kiepenheuer & Witsch, 1967).
 2. Heinrich Boell, Frankfurtel Vorlesungen (München: Deutscher Taschenbuch Verlag, 1968).
 3. Wilhelm Goessmann, "Trivialität und Gesellschaftskritik im modernen Roman", Stimmen der Zeit, CXC, 1972.
 4. Paul Konrad Kurz SJ, "Heinrich Boell: Die Denunziation des Krieges und der Katholiken". Stimmen der Zeit, CLXXXVII, 1971.
 5. Idem, "Heinrich Boell: Nicht Versohnt." Stimmen der Zeit, CLXXXVII, 1971.
 6. Idem, "Was ist der Mensch?" Stimmen der Zeit, CLXXXIX, 1972.
 7. Idem, "Das Böse und die Schuld in der zeitgenössischer Literatur", Stimmen der Zeit, CXC, 1972.
 8. Hermann Stressau, Heinrich Boell (Berlin: Colloquium Verlag, 1964).

KRIKŠCIONISKOJI KRYPTIS MODERNIAJAME PASAULY

Aktyvi leidykla Paulist Press, New Yorke, vėl išleido nauja vertinga veikalą, teikiančią orientacijos galres moderniojo pasaulio sukuriuose: "Be Not Afraid" (1975 m., 145 psl., 2 dol. 45 ct.). Autorius Jean Vanier, jau anksčiau prabilęs į modernų žmogų dviem knygom, čia perteikia susikaupimo dienos naudotą medžiagą, turėdamas minty moderniojo pasaulio neteisybes, nelygybę, eksploataciją ir nurodo, kad krikščioniškos meilės kelias yra geriausias būdas iš tų negandų išsimeri. Autorius turi gana platų patyrimą iš savo susitikimų su didžiaisiais vargo žmogaus globėjais, kaip Dorothy Day, motina Teresė Indijoje, — iš savo stebėjimų varginuosiuose Bombėjaus, Kalkutos rajonuose, iš savo susipažinimų su moderniuju mintytoju ideomis, kaip Sartre. Taipgi gausiai bazuojasi šv. Raštu.

Autorius nuoširdus, sentimentalus, kaip tai būdinga prancūzų kilmės žmonėms, žavi savo humanistine meile, žmogiška šiluma, tačiau skaitytojas knygoje pasigenda minties gilumo, pagrindinės problemų sklaidos, nuodugnėsi svarstymų.

J. Pr.

Philomena sako:
-KAS NETAUPO ATEICIAI, TAS NESIRUOSIA SVIESESNIAM IR TINKAMESNIAM GYVENIMUL

CHICAGO SAVINGS MOKA ANT PAGRASTŲ KNYGUCIŲ 6.25%
 \$1,000 įdėti vienam mėnesiui duos 6.5%
 \$1,000 įdėti 4 mėnesiams duos 7.5%
 \$1,000 įdėti 6 mėnesiams duos 7.75%

Nuosimėnai priklaunami kas dieną, išmokami kas trys mėnesiai. Kiekviems taupytojas yra apdraustas iki \$40,000 per Federalinę Valdžios Apibrangę, F. S. L. & C.

CHICAGO ★★★
 savings and loan association
 6245 south western avenue 476-7575

Kultūrinė kronika

LIETUVIAI DAILININKAI TARPTAUTINĖJE EKSLIBRISO PARODOJE

Šiuo metu senioje Malborko (Marlenburgo) pilyje (Lenkijoje) vyksta VII-oji Tarptautinė modernaus ekslibriso bienalė, kurioje išstatyti 77-ų dailininkų iš 14 kraštų darbai...

mam jos ekslibrise panaudota mergaitės figūra naujai primena K. Rusecko (1801-1860) drobę "Lietuvaite su verbomis".

G. Didelytė Ex libris

S. Eidrigėvičius Ex libris

Didelytė yra itin įdomi dailininkė ir plačiai žinoma ekslibriso pasaulyje. Ji buvo apdovanojama antruoju prizų XIII-am Tarptautiniame ekslibriso kongrese (vyko 1970-ais metais Budapešte) ir pirmuoju prizų XV-ame kongrese 1975-ais metais Bledė, Jugoslavijoje...

Abu minėti dailininkai naudoja ofortos techniką ir pilnai išnaudoja šios technikos galimybes. G. Didelytės ekslibrisai yra labai smulkūs, preciziniai, ir aštrūs juose nevaidina svarbaus vaidmens...

Vytautas O. Virkau Ex libris

ANITOS PAKALNISKYTĖS IR VYTAUTO SMETONOS KONCERTAS CHICAGOJE

Solistę Anitą Pakalniškytę ir pianistą Vytautą Smetoną Chicago lietuvių išgars rugsėjo 14 d. Margučio rengiamame koncerte, jaunimo centre. Šis koncertas bus tarytum neoficialus rudens sezono atidarymas.

ATKREIPIAME DEMESĮ

Minint mūsų ryškiųjų žmonių įvairias sukaktis, dažnai periodinėje spaudoje vis išsivelia netikslumų. Didelė dalis tokių liečia kaip tik su minėjimais susietas datas.

Sukaktuvinėmis progomis paprastai griebiamasi Lietuvių Enciklopedijos ir pasikliaujama josje randamomis datomis. Bet ir tenai paklaidų apstu. Žiūrėk, to ar kito gimimo ar mirimo data raišiniame tome duodama vienokia, o paskutiniam Papildymų tome jau kita.

Filmų įvairumai

STASE SEMENIENE

Kreivais keliais po Ameriką

Paskutiniu laikų pasipylė sakykime, to paties sukūrimo arba visai panašaus rašto visų yirtinė filmų: švelnus "Payday", liūdnas "Aloha, Bobby and Rose", o dabar "W. W. and the Dixie Dance Kings".

persekioja W. W., per radiją kalbėdamas sv. Rašto žodžiais. Režisierius pulkai užgriebia amerikiečių kasdieninį gyvenimą, tačiau su Art Carney charakteriu, o ypač filmo pabaigoje, jis beveik išpučia filmą į simbolišką fantaziją, nesiekiančią kojomis šios žemės.

Jis pasileidžia po Amerikos pietus antriniais keliais savo džiaugsmo ir pasididžiavimo ikūnytame Oldsmobile — tik 50 tokių judos ir aukštinės spalvos. Aukštinės sukakties proga pagerintame (apie 1955 m.).

W. W. kerštėja Southeastern Oil Co., apiplėsdamas gazolino stotis visose pietinėse šio krašto valstybėse. Jo metodas paprastas. W. W. duoda 20 dol. pafarnautojams, kad tie apibūdintų jį policijai visai klaidingai.

Režisierius John G. Avildsen įplina kažkokį mitišką siūlą. Jis atvaizduoja gazolino bendrovės būstinę Nashville kaip kokią nepaimamą monolitinę tvirtovę, o jos prezidentas — su patosu kalbantį griežtos švaidės, lyg kokios armijos generolas, vyrą. Šis gi pasamdo buvęs šerifas (Art Carney), kuris

Šio žurnalo puslapiuose nuolat yra recenzuojamos, pasauliui pristatomos išsivijoje ir tėvynėje leidžiamos lietuviškosios knygos. Prof. Ivar Ivask yra didelis lietuvių bičiulis, artimai bendrauja su daugeliu mūsų kultūrininkų bei rašytojų...

Dmitri Sostakovič, vienas ryškiųjų šių dienų kompozitorių, rusas, praėjusį šestadienį mirė Maskvoje, sulaukęs 69 metų amžiaus. Sovietinėje Rusijoje jo gyvenimas buvo nuolatinis mėtymas iš karšto į šaltą: čia giriamas ir apdovanojamas, čia vėl peikiamas, kad jo kūryba nesuprantama liaudžiai.

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

IŠ BOSTONO IR NEW YORKO Kaina nuo \$739.00 DAR YRA VIETU ŠIOSE GRUPESE Rugsėjo 3 Rugsėjo 18 Lapkričio 21 Gruodžio 19

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE 393 West Broadway, P.O. Box 116 So. Boston, Mass. 02127 Tel. (617) 268-8764

TINKAMIAUSIOS DOVANOS VASAROS IR RUDENS SEZONUI

- Gelėta nepermatomo nailono medžiaga suknelėms, 1 jardas \$ 5.00 (Suknelėi reikia 2 1/2 jardo). Crimplene medžiaga: lygi, su ornamentais arba gelėta. Tinka moteriškiems paltais, eilutėms, suknelėms, 1 jardas \$ 6.50

8 jarda crimplene medžiagos, 5 jarda nepermatomo nailono medžiagos, 1 bliuskutė, 1 vyr. išginiai marškiniai, 2 naulinės skarelės, 3 p. naulinė moteriška arba vyriška kojinių, viskas su maitu ir visomis persiuntimo išlaidomis kainuoja. \$125.00

BALTIC STORES LTD. (Z. JURAS) 421 Hackney Rd., London, E. 2. England TEL. 01-789 8734 arba 01-460 2592

rodomas dėmesys jo čia redaguojamam Books Abroad žurnalui. Ypač juo pabrėžtinai domimasi Vengrijoje ir Graikijoje. Tuo tarpu kai Sovietų Sąjungoje žurnalo egzemplioriai yra konfiskuojami.

A. TVERAS LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES Pardavimas ir taisymas 2646 W. 69th Street Tel. RE 7-1941

ISN'T IT TIME WE DEFENDED OURSELVES AGAINST MUGGERS, RAPISTS AND ATTACKERS? Ar būsite auka kriminalinio užpuolimo? Nebijokite iheti. . . bet kada, bet kur. Apginkite save, savo mylimuosius ir savo namus nuo užpuoliku su šiuo naujosios kokybės patikimu 3-švių nemirtingų užrašinių dujų .32 kalibro revolveriu.

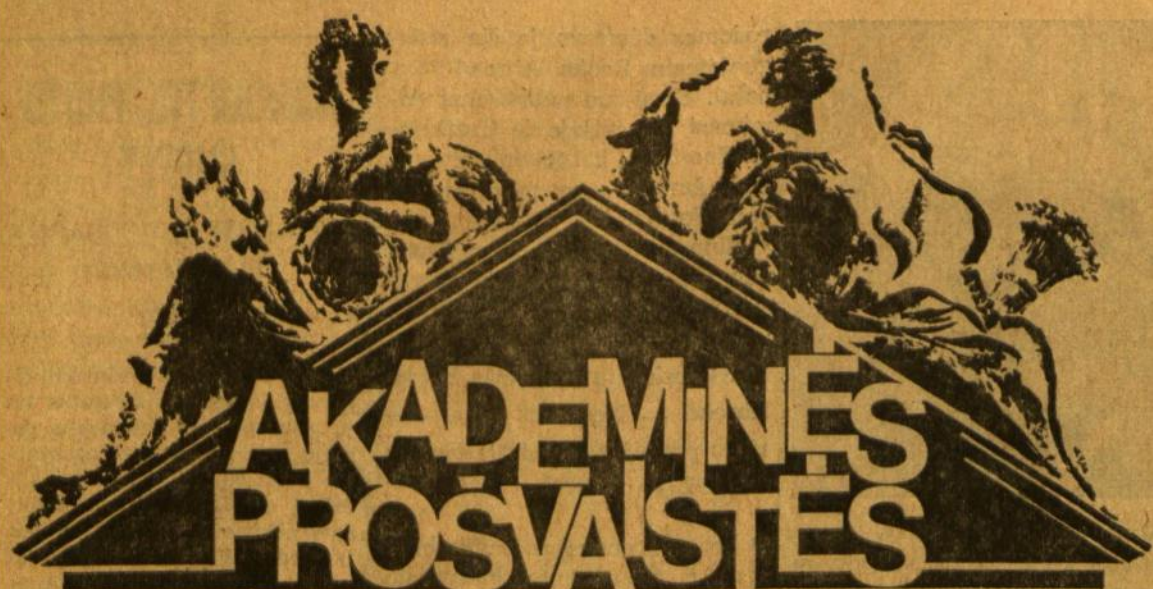
ISIGYKITE PATVARIĄ IR EKONOMIŠKĄ SUSISIEKIMUI PRIEMONĘ Mes stengiamės duoti lietuviams geriausią patarnavimą ir geriausias pirkimo sąlygas. CHRYSLER CORDOBA 1975 m. Sportinis, ekonomiškas 2 durų Hardtop Nuo \$4,475.00

PLYMOUTH VALIANT — 2 durų ar 4 Hardtop, 6 cilinderių iki 25 mylių galiono

BALZEKAS MOTORS, 4030 S. Archer VI-7-1515 Seniausias automobilų pardavėjas Chicagoje, gerbiamas virš 50 metų.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION B. K. PIETKIEWICZ, Prez. 2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083 PLENTY OF FREE PARKING SPACE VALANDOS: SEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiadienį uždaryta ANTRAD. ir PIENKTAD. — 9 v. r. iki 5 v. vak. PIRMAD. ir KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 8 v. v. 7% Mokamas už 6 m. 6 1/2% Mokamas už 1 m. 5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas Minimum \$1,000 Minimum \$1,000 PINIGAI INESTI IKI 15 D. PELNO NUOSMOKIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

Nuo 1914 Metų MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION 4040 ARCHER AVENUE CHICAGO, ILLINOIS 60632 PHONE: 254-4470 5 1/4% All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly. 7 1/2% 4 Years Savings Certificates Minimum \$5,000.

RED. EMILJA PAKŠTAITĖ, 2801 W. 38TH ST., CHICAGO, ILL. 60632. Tel. (312) 927-3090

SAUGOKIM MUMS PATIKETĄ TURTA

Kiekviena tauta, o ypač su ilga istorine praeitimi, saugo savo didelius kultūrinius ir dabar dar kontrastus ir ne visiems žinomus lobius.

Praeities ir dabarties istorikai ir archeologai deda visas pastangas, kad kiekviena dabar gyvenanti tauta neišnyktų, nepalikusi ženklo ateinančioms kartoms, jog šioje vietoje, šioje orbitoje gyveno tauta arba tautinė grupė, kuri paliko žmonijai tam tikras vertybes, tam tikrus pėdsakus.

Tremtinių didesni ar mažesni vienetai, apsigyvenę vienoje ar kitoje vietoje, neturėtų būti traša juos priglaudusiam kraštui. Jie neturėtų nutausti. Susigrupavę į atitinkamus kultūrinius vienetus, turėtų stengtis parodyti čia gyvenantiems, kad ir kitos tautinės grupės, atitrūkusios nuo gimtojo krašto, yra kultūringos tautos ainiai su ne visiems čia gyvenantiems žinomais žinoma ar suvartama kultūra.

Kad pagyvintum šiam krašte esamus savo kultūrinius vienetus, turime pritraukti kiekvieną čia gimusį savo tautiečių lietuvišką tautinį būrį, suteikdami kuo daugiau išsamesnių žinių apie mūsų tautos garbingą praeitį, istoriją. Nepamirština, kad tik mes kovojame už savąją kultūrą. Mūsų tėvai, seneliai ir proseniai tai darė. Jie irgi, gyvendami už etnografinės Lietuvos ribų, nenutautė, nepasidarė kitos tautos nariai, savojo gimtojo krašto atplaišos, neištikimi pasidavėliai. Man, dar mokantis tremties lietuviškoje mokykloje, įstrigo mintys, parašytos dviejų autorių, puoselėjančių ir ginančių savąją kultūrą, pasisakymai: "Neiti į kapą be žmogaus ženklo, kad žmogumi buvęs," ir "Didi garbė svetimą kalbą mokėti, bet didelė gėda savosios nemokėti".

Dabar taip galvoju ir patarčiau kiekvienam čia gimusiam jaunuoliui ar jaunuolei pirmiausia gerai išmokyti savąją kalbą, lankant šio krašto lietuviškas mokyklas. Reikia kiekviena proga nesišykštėti — nebijoti pasisakyti, kad esi lietuvių kilmės, kad esi lietuvių ir stengiesi pasisavinti tėvų kalbą. Gerai susipažinus su savo kultūros lobiais, reikia juos populiarinti savoje ir svetimausių aplinkoje.

Reikia stengtis įrodyti savo mokytojams, kad, pasisavindamas dėstomuosius dalykus, išsiskiri iš kitų mokslo draugų tarpo savo žiniomis apie Lietuvą ir jos kultūrą. Reikia kiekviena proga draugiškai ir įtikinančiai išskirti Lietuvos reikalus ir jos kovą dėl laisvės. Turime kiek galima daugiau savo vardą išskirti kitataučiu tarpe. Šiai mano galvosena patvirtinti norėčiau papasakoti savo gyvenimo vieną atsitikimą. Vienas mano profesorių, matydams vieno studento dideles pastangas, bet nepajėgiančio tęsti mokslo, paprašė, kad kas nors jam padėtų. Buvau garbės studentų sąrašė, tai drįsau pasisiūlyti. Profesorius, apsidžiaugęs, mano pasiūlymą priėmė. Šis pavyzdys

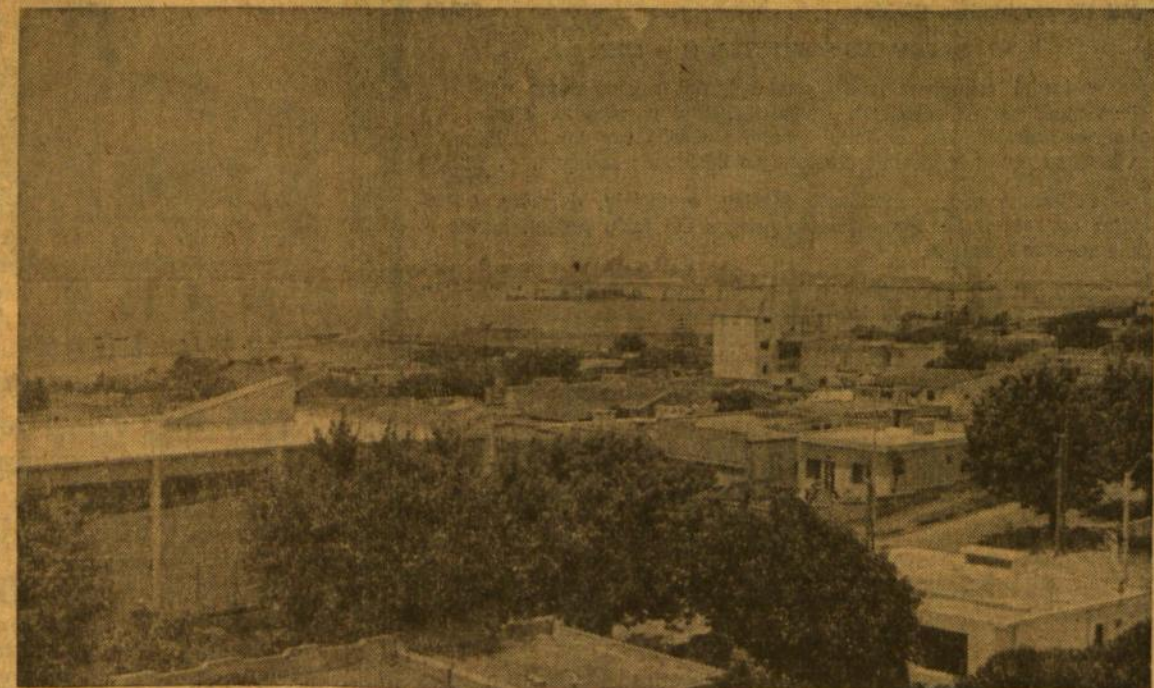
Eglė Turūtaitė, 20 m. amžiaus studentė, atstovaus Grand Rapids, Mich., jaunimui Pasaulio lietuvių jaunimo trečiajame kongrese, Pietų Amerikoje. Ji yra veidli skautė ir ateitininkė, priklauso lietuvių chorui ir tautinių šokių grupei "Sietynul".

nėra mano tuščias pasigyrimas, bet kaip lietuvaitei, visi žinojo, kad esu lietuvaitei, tai buvo gera proga lietuvis vardą geriau išryškinti studentų tarpe ir sudaryti geresnį vardą apie lietuvius.

Svarbiausia suburti moksleivius į vienokius ar kitokius reprezentacinius vienetus, su jais aktyviai dalyvauti kultūriname darbe ir jų aktyvumą skatinti lietuviškos kultūros išlaikyme, skatinti išmokyti lietuvių kalbą, gerai pažinti nepriklausomybės laikotarpio Lietuvos kultūrininkus

Simas Kudirka ir Lietuvos gen. kons. J. Daužvardienė JAV Lietuvių jaunimo sąjungos surengtame Vasario 16-tos minėjime. Nuotr. Jono Kuprio

Montevideo vaizdas nuo kalno. Montevideo mieste, puošnioje Sagrado Corazon salėje, bus Jaunimo kongreso tautinių vakarų.

ir šiame krašte šiandien dirbančius, kurie sielojasi mūsų nenu-tautėjimu. Ateityje turėsime pakeisti tėvus. Čia, mano manymu, mūsų didžiausia ir pirmoji pareiga — dalyvauti ir aktyviai veikti tose organizacijose, kurių nariai rūpinasi išlikti lietuviams, kuriems rūpi kultūrinių vertybių puoselėjimas savųjų ir kitataučiu tarpe.

Mūsų lietuviškoji kolonija, kurioje aš gyvenu, yra maža, neturi daug lietuviško jaunimo. Negalėtumėm sudaryti net gausesnės tautinių šokių grupės. Leškom pagalbos ir ne savųjų tarpe.

Sudaryta grupė "Sietynas" iš lietuvių ir amerikiečių jaunimo, kuris rengia pasirodymus. Amerikiečiai, pasipuošę mūsų tautiniais drabužiais, padeda reprezentuoti mūsų tautinės kultūros tam tikrą dalį svetimausių tarpe. Jie su malonumu renkasi repeticijoms. Nebijokime, reikalui esant, jų pasikviesti.

Kiti kultūriniai vienetai — chorai ir vyrų oktetas — Kalėdų ir birželio įvykių minėjimuose turėjo progos net ir per televiziją paskleisti lietuviškų dainų ir giesmių akordus ir prisidėjo prie savo kultūros populiarinimo svetimųjų tarpe. O kur dar ateitininkai ir skautai. Jie irgi laukia, kad pasipildytų jų gretos.

SKRENDAME Į JAUNIMO KONGRESĄ

Pasaulio lietuvių jaunimo trečiojo kongreso registracija jau prasidėjo. Ekskursiją iš Šiaurės Amerikos organizuoja Pasaulio Lietuvių Bendruomenė. Lėktuvas, talpinantis 252 keleivius, išskrenda iš Chicagos 1975 m. gruodžio mėn. 20 d. ir nusileidžia Buenos Aires mieste, Argentinoje. Lėktuvas grįžta į Čikagą iš Sao Paulo, Brazilijos 1976 m. sausio mėn. 10 d. III PLJK dalyviai galės dalyvauti suplanuotoje Kongreso programoje ir šiaip pasidairyti. Svarbu, kad visi būtų Sao Paulo mieste, kai lėktuvas skris atgal. Kongreso svečiams, kurie nedalyvaus stovykloje ir studijų dienose, planuojamos ekskursijos po įdomesnes Pietų Amerikos vietas. Šiuo metu organizatoriai tariasi su viešbučiais. Nakvynės jaunimui bus parūpinotos privačiuose namuose.

JAV ir Kanados piliečiams reikalingi tik pasai. Lietuvos ir kitų valstybių piliečiams reikalingos vizos. Tie, kurie turi sovietinį pasą negali įvažiuoti į Urugvajų arba Argentiją. Jiems vizos neišduodamos. Kiekvienas keleivis turės pasirūpinti raupų ir kt. skiepais.

Dėl platesnių informacijų prašoma kreiptis: III PLJK Išvyka 4428 South Rockwell Chicago, IL 60632 tel. 312-476-0601.

Gavus registracijos blanką, reikia sumokėti 116 dol. užskaita iki spalio 6, o 347.95 dol. balansas turi būti sumokėtas iki spalio 16. (Jei lėktuvas nebus pripildytas, kašta pakils.) Prašoma, kad visi skubiai registruotųsi, nes jau dabar yra daugiau paklausimų nei vietų lėktuve.

SEULO UNIV. PREZIDENTAS

Jėzuitas kun. M. Delmar Skingstand išrinktas Sogang universiteto Seule prezidentu. Kilęs iš Minnesotos.

RELIGINIO AUKLĖJIMO KONGRESAS

Religinio auklėjimo kongresas yra šaukiamas Hartforde, Conn. rugp. 23-24 d. Kongreso tema — Gyvasis tikėjimas.

Jaunosios kartos pagrindiniai uždaviniai: jungtis į jau suburtus kultūrinius vienetus, užpildyti jų rečiau pasitaikančias gretas, kad būtų pratęsti jų darbai, kad neišnyktų vyresniųjų mums išsaugotas palikimas.

Eglė D. Turūtaitė

Vytautas Juška, Australijos Lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkas, kalbasi su dr. Jim Cairns, Australijos ministro pirmininko pavaduotoju, apie Pabaltijo laisvės ir okupacijos problemas. Šį susitikimą ryškiai minėjo Melbourne spauda ir televizija.

MŪSŲ TALKA JAUNIMO KONGRESUI

Prasidėjus Jaunimo kongreso ruošos darbams, Pietų Amerikos lietuviai paprašė talkos iš Šiaurės Amerikos. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba sudarė finansines sąlygas tokiam prašymui įvykdyti.

Gegužės pabaigoje į Argentiją išvyko Rasa Šoliūnaitė, 20 m. amžiaus studentė iš Lemonto, Illinois. Ji talkina vietinėm tautinių šokių grupėm, moko lietuvių kalbą, dirba Jaunimo kongreso būstinėje ir prisideda prie įvairių III PLJK programos planavimo ir vykdymo darbų. Rasa grįžta į

JAV rugsėjo mėnesio pradžioje. Daiva Vaitkevičiūtė išskrido į Urugvajų liepos mėnesio vidury. Pabuvus trumpai Urugvajuje ir Argentinoje, ji keliaus į Sao Paulo, Braziliją, kur ji pasiliks iki Jaunimo kongreso.

Rugsėjo mėnesį į Argentiją vyksa sesuo Ignė Marijošiuotė. Sesuo Ignė kasmet vadovauja jaunimo stovykloms, yra dirbusi šeštadieninėse mokyklose ir su skautais bei ateitininkais.

Šiuo metu Pietų Amerikoje lankosi Marytė Saulaitytė, ten vykdymo darbų. Rasa grįžta į

Gabija Juozapavičiūtė, Kanados Lietuvių jaunimo sąjungos vicepirmininkė, kalba Šiaurės Amerikos lietuvių jaunimo trečiajame suvaizdavime, Londono mieste, Ontario. Nuotr. D. Blaudžiūnaitės

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ JAUNIMO KONGRESE

Mažoji tautinių šokių šventė numatoma Jaunimo kongreso metu, Brazilijoje. Šventėje turėtų dalyvauti apie 12 tautinių šokių vienetų, po aštuonias poras kiekviename vienete. Iš Pietų Amerikos tokių vienetų bus bent šeši, o kitas grupes sudarys iš kitų žemynų atvykę šokėjai. Šokių šventės šokėjai dalyvaus visoje Jaunimo kongreso programoje. Jaunimo stovykloje, Argentinoje bus šventės repeticija ir visų bendras pasirodymas Kalėdų dieną.

Meno vadovai yra numatę šiuos šokius: Gyvatara, Audėjėle, Aštuonytį, Ketvirtainį, Sukčių, Landytinį, Vijūrą, Pliauškučių, Kepurinę, Pakeltkojį ir Suktinį. Šokėjams bus sudaromos sąlygos pasirodymas Buenos Aires ir Sao Paulyje per televiziją ir pan. Šiaurės Amerikos ansambliai, norį dalyvauti Jaunimo kongreso šokių šventėje, prašomi kreiptis šiuo adresu:

PLJS Ryšių Centras 2422 West Marquette Road Chicago, Illinois 60629 tel. 312-476-0601 Registraciją priima: Jonas Lukoševičius Rua das Giestas, 927-9 03147 Sao Paulo, SP Brasil, South America Stūlymai ar klausimai, susiję su šventės programa, kreiptini: Dr. Alfredas Stanevičius Rio de Janeiro, 1691 Cerro, Montevideo Uruguay, South America.

— Ilgais plaukais tuščios galvos lygiai taip pat nepridengsi, kaip ir trumpai kirptais perpildytos neparodysi. — Dabar daug vyrų augina barzdas, bet ožiai gimsta su barzdom. — Klasikas - rašytojas, kurį galima girti neskaicius. — Amerikoj geriau duoti, o ne gauti pinigų. Davejas nurašo mokesčius.

ISPANŲ ŽURNALAS APIE LIETUVIUS

Ispanų žurnalas "Revista de Occidente", įsteigtas jų filosofo, rašytojo Jose Ortega y Gasset, savo 146 n-ry išspausdino esto R. Taagepera straipsnį "Baltijos valstybių laisvės reikalavimas". Autorius primena, kad Baltijos valstybės dabar yra prie ribos dviejų kultūrų: vakarų Europos katalikų-protestantų ir rytų Europos stačiatikių-ateistų. Suglaustai nupasakoja trijų Baltijos valstybių istoriją, kelią į nepriklausomybę, okupaciją, Sovietų vykdomą kolonizaciją. Toliau, žvelgdamas į žmogaus teisių deklaracijos punktus, pažymi, kaip jie dabar laužomi Baltijos valstybėse. Pabrėžia, kad Estijos komunistų partijos viršūnėse tik maža dalis tėra estų. Išryškina religinį persekiojimą, pažymėdamas, kad Lietuvos kunigai yra baudžiami už vaikų mokymą tikybos. Skelbia, kad viešbučiuose ir kitose viešesnėse vietose yra įtaisyti mikrofonai, sekia pabaltiečius.

Nėra jokios toleracijos bet kokiai idejai, kuri nukrypsta nuo leninizmo. Skelbia, kad Estija yra vienintelė šalis už geležinės uždangos, kuri gali stebėti užsienio — Suomijos — televiziją. Estai supranta suomių kalbą. Estija ir Lietuva esančios vienintelės Sovietų kontroliuojamos respublikos, kuriose dar įmanoma pastatyti absurdo teatro kūrinius. Šis eksperimentinis teatras žymiai suvaržytas Latvijoje. Pažymi Lietuvos katalikų aktyvumą, rašo apie "Lietuvos Kat. Bažn. Kroniką". Atkreipia dėmesį į vykstančią kolonizaciją, kuri per kokį dešimtį metų estus ir latvius gali padaryti mažuma savo tėvynėje.

Autorius pabrėžia, kad rusų natūralus priešauglis mažėja, netrukus jų Sovietų Sąjungoje gali būti mažiau negu 50 proc. ir, gal būt, norėdami turėti aukštesnį procentą rusų savo kontroliuojamoje žemėje, jie gali leisti atkristi kai kurioms ne rusų sritims. Čia pirmenybę turėtų Baltijos valstybės. Viena, kad jose yra stipri opozicija rusams, antara — jų tarptautinis statusas diskutuojamas: jų įjungimo nepripažįsta daugelis Vakarų valstybių, kaip pvz. JAV. Tas autorius spėjimas nors malonus, bet žinant Maskvos imperializmą, neįtikėtinas. Pagaliau autorius pažymi, kad, jei ir ateitų kiek didesnė valstybinė nepriklausomybė nuo Maskvos, kaip tai yra Rumunijoje, tai su savimi dar neneštų didesnių asmeninių laisvių komunistinėje diktatūroje.

Autorius R. Taagepera yra Kalifornijos universiteto profesorius. Šio jo straipsnio atspaudus mums atsiuntė prof. Ivar Ivask.